

**МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
ЦЕНТАР ЗА СТРУЧНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУКА**

НАСТАВНА ПРОГРАМА

***ТЕРМИЧКА ОБРАБОТКА СО
ИСПИТУВАЊЕ***

IV година

ГЕОЛОШКО-РУДАРСКА И МЕТАЛУРШКА СТРУКА

МЕТАЛУРШКИ ТЕХНИЧАР

Скопје, 2008 година

1. ИДЕНТИФИКАЦИОНИ ПОДАТОЦИ

1.1. Назив на наставниот предмет: ТЕРМИЧКА ОБРАБОТКА СО ИСПИТУВАЊЕ

1.2. Образовен профил и струка

1.2.1. Образовни профили:металуршки техничар

1.2.2. Струка: геолошко-рударска и металуршка

1.3. Диференцијација на наставниот предмет

1.3.1. Карактеристичен за образовниот профил

1.4. Година на изучување на наставниот предмет

1.4.1. Четврта година

1.5. Број на часови на наставниот предмет

1.5.1. Број на часови неделно: 2 часа

1.5.2. Број на часови годишно: 66 часа

1.6. Статус на наставниот предмет

1.6.1. Задолжителен

2. ЦЕЛИ НА НАСТАВНИОТ ПРЕДМЕТ

По совладувањето на целите од наставната програма **термичка обработка со испитување** ученикот се стекнува со знаења и вештини и се оспособува:

- да ги познава физичките и хемиските својства на металите и легурите;
- да ги разликува механичките и технолошките својства на металите;
- да ја опишува термичката обработка на металите;
- да ја објаснува хемиско-термичката обработка на челикот;
- да ја познава заштитата на работната и животната средина.

3. ПОТРЕБНИ ПРЕДХОДНИ ЗНАЕЊА

За успешно постигање на зацртаните цели од наставната програма **термичка обработка со испитување** потребни се знаења од наставниот предмет: **технологија на производство на метали**.

4. ОБРАЗОВЕН ПРОЦЕС

4.1. Структурирање на содржините за учење

Тематски целини	Број на часови	Конкретни цели	Дидактични насоки	Корелација меѓу тематските целини и меѓу предметите
1. ОСОБИНИ НА МЕТАЛИ И ЛЕГУРИ	4	Ученикот: <ul style="list-style-type: none"> - да ја познава поделбата на особините на металите; - да ги поврзува особините на металот со употребата на материјалот; - да ги познава методите за испитување на особините на металите.	Презентирање на шеми од поделба на особините и методите за испитување.	Технологија на добивање на метали Физичка металургија
2. ФИЗИЧКИ ОСОБИНИ	7	<ul style="list-style-type: none"> - Да ги набројува физичките особини на металите; - да ги разликува физичките особини; - да ги набројува физичките особини на карактеристичните метали; - да одредува употребливост на материјалот во зависност од неговата особина.	Презентирање на таблици за физички особини на металите.	Технологија на добивање на метали
3. ХЕМИСКИ И ЕЛЕКТРО - ХЕМИСКИ	5	<ul style="list-style-type: none"> - Да ги познава хемиските особини на металите; - да ја поврзува употребливост	Презентирање на табели за одредени хемиски елементи и	Технологија на добивање на метали

ОСОБИНИ		на материјалите со хемиските особини на металите; – да ги групира металите според хемиската отпорност.	нивните хемиски особини.	
4. МЕХАНИЧКО - ТЕХНОЛОШКИ ОСОБИНИ И ИСПИТУВАЊЕ	20	– Да ги познава механичките особини на металите; – да ги познава технолошките особини; – да ги дефинира механичките особини; – да ги познава постапките за испитување на металите и легурите; – да ја познава опремата за испитување на механичките и технолошките особини; – да ја објаснува постапката за испитување на јакоста на металите; – да ја опишува постапката за испитување на тврдината на металите; – да ја опишува постапката за испитување на жилавоста; – да ги објаснува металографските испитувања на структурата на металите; – да ги објаснува дефектоскопските испитувања на металите.	Презентирање на шеми од испитување на механички особини; презентирање на скици од епрувети за испитување; презентирање на шеми за металографски испитувања; презентирање на шеми од дефектоскопски испитувања; презентирање на дијаграми од механички испитувања; презентирање на слики од металографски и дефектоскопски испитувања.	Преработка со пластична деформација Преработка во течна состојба Физичка метлургија

5. ТЕРМИЧКА ОБРАБОТКА НА ЧЕЛИЦИ	15	<ul style="list-style-type: none"> - Да ја дефинира термичката обработка - да ја сфаќа целта од термичката обработка - да ги набројува видовите на термичка обработка - да го објаснува жарењето, нормализирањето, калењето и отпуштањето; - да ги објаснува постапките на термичка обработка; - да ги разбира механизмите на термичка обработка; - да ги лоцира видовите термичка обработка во Fe-Fe₃C дијаграмот. 	Презентирање на Fe-Fe ₃ C дијаграмот за челици и дијаграмите за жарење, калење.	Физичка металургија Практична настава
6. ХЕМИСКО - ТЕРМИЧКА ОБРАБОТКА НА ЧЕЛИЦИ	15	<ul style="list-style-type: none"> - Да ја разбере хемиско - термичката обработка; - да ги познава видовите на хемиско - термичката обработка; - да ги објаснува постапките на цементација, хромирање, нитрирање, силицирање и алитирање; - да ги познава мерките на заштита при термичка и хемиско - термичка обработка. 	Презентирање на скици и шеми на печки за хемиско - термичка обработка	Физичка металургија Практична настава

4.2. Наставни методи и активности на учење

Според зацртаните цели на наставниот предмет **термичка обработка со испитување** се применуваат следните наставни методи и форми на наставна работа: демонстрација, дискусија, решавање на нови проблеми, решавање на стари проблеми, фронтална работа, работа во групи и, по потреба, индивидуална работа.

Активностите на ученикот се искажуваат на следниот начин: со слушање, прибележување, скицирање, откривање на законитости, споредување, работење во група и индивидуално.

Активностите на наставникот се искажуваат со: зборување, дискусии, демонстрирање, поставување на прашања, организирање на работа во групи, како и индивидуална работа.

4.3. Организација и реализација на наставата

Воспитно-образовната работа по наставниот предмет **термичка обработка со испитување** се реализира во специјализирани училници или кабинет. Кабинетот или специјализираната училница треба да се опремени со шеми, слики, по можност и апарати за испитување на својствата на металите. Исто така, може да се организираат посети во соодветни институции во кои лабораторија за испитување на металите.

4.4. Наставни средства и помагала

За ефикасна реализација на програмските цели на наставниот предмет **термичка обработка со испитување** треба да се користат дидактички помагала: графоскоп, скици, слики, слајдови, фолии.

Литература за наставниците може да бидат учебниците кои ја обработуваат застапената проблематика и одговараат на поставените програмски цели. Доколку нема соодветни учебници, потребно е наставникот да изготвува наставен материјал.

5. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Оценувањето на постигањата на учениците се врши перманентно преку усно и писмено проверување по секоја завршена тематска целина. Исто така, се оценуваат и извештаите на учениците од реализираните посети. Доколку ученикот не постигне резултати во реализирањето на конкретните цели на наставната програма се постапува согласно законската регулатива.

6. КАДРОВСКИ И МАТЕРИЈАЛНИ ПРЕДУСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

6.1. Основни карактеристики на наставниците

Наставникот по наставниот предмет **термичка обработка со испитување** треба да ги поседува следните персонални, професионални и педагошки карактеристики: да е физички и психички здрав, да го познава македонскиот јазик и кирилското писмо, да е комуникативен и отворен за соработка, да има соодветно професионално образование, со или без работно искуство, да ја сака педагошката работа, да е добар организатор, креативен и подготвен за примена на иновации во воспитно-образовната работа.

6.2. Стандард за наставен кадар

Наставата по наставниот предмет **термичка обработка со испитување** ја реализираат кадри со завршени студии по:

металургија;

и со здобиена педагошко-психолошка и методска подготовка и положен стручен испит.

6.3. Стандард за простор за наставниот предмет

Воспитно-образовната работа по овој наставен предмет се реализира во специјализирана училница или кабинет кои треба да се опремени со потребните наставни материјали и опрема според Нормативот за опрема по соодветниот предмет.

7. ДАТУМ НА ИЗРАБОТКА И НОСИТЕЛИ НА ИЗРАБОТКАТА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

7.1. Датум на изработка: март 2008 година

7.2. Состав на работната група:

1. Виолета Грујевска, раководител, Центар за стручно образование и обука– Скопје
2. Славчо Тодоров, дипл. инж. металург, наставник „Коста Сусинов”- Радовиш
3. Генка Трајковска, дипл. инж. металург, наставник- Скопје
4. Д-р Милосав Милошевски - дипл.инж. проф. технолошко-металуршки факултет- Скопје

8. ПОЧЕТОК НА ПРИМЕНА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Датум на започнување: 1.09.2008 година

9. ОДОБРУВАЊЕ НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Наставната програма по *термичка обработка со испитување* ја одобри (донесе) министерот за образование и наука со решение бр.07-4343/1 од 03-06.2008 година.

